

Mijnheer/ Mevrouw de Voorzitter, geachte aanwezigen dank dat ik hier van het spreekrecht gebruik mag maken.

1. ASD, een wettelijk ingesteld orgaan ¹
dat gevraagd en ongevraagd adviezen kan geven².
Adviezen, niet alleen over gevoerd beleid, óók over voorgenomen beleid.
Adviezen niet alleen aan het college, ook is het ons mogelijk adviezen aan de raad te verstrekken.
U kunt, lijkt ons, dan ook om informeel of formeel advies vragen.
2. De gemeente besteedt een groot gedeelte van het beschikbare budget (43%) aan het sociaal domein. Dat schept dus verplichtingen aan ons allen om secuur om te gaan met de onderwerpen in dit domein.
De ASD heeft werkgroepen onder andere jeugdzorg, eenzaamheid, laaggeletterdheid, schuldhulpverlening/armoede, gezondheidszorg, en over het algemeen zijn werk, inkomen en wonen ook onderwerpen die (evident) aandacht behoeven.
De leden van deze werkgroepen geven vanuit hun expertise en belangstelling extra aandacht aan voorliggende ontwikkelingen.

Ik haal er voor vanavond drie uit, (op verzoek van leden uit deze werkgroepen)

1. Eenzaamheid,

eenzaamheid, Gaat niet alleen over ouderen. Zeer zeker moet dit onder de aandacht blijven, gezien het gemis van een netwerk bij veel eenzamen onder hen. Maar...
Hierbij mogen en moeten wij de jongeren niet vergeten.
Door Covid 19, hebben velen zich twee jaar lang niet kunnen ontwikkelen zoals dat bij hun levensfase hoort.
De gevolgen zijn schrikbarend als je de berichten in de media leest en hoort.

2. Laaggeletterdheid,

Een groot aantal kinderen verlaat de basisschool met een te laag vermogen om op het benodigde niveau te kunnen lezen, schrijven en rekenen.
De Stichting Lezen en Schrijven, maakt melding van een 2,5 miljoen mensen in Nederland, van 16 jaar en ouder, die op dit moment als laaggeletterd aangemerkt worden. Let wel niet analfabeet, dat is iets heel anders.
2,5 Miljoen, dat is 18%, dat is een op zes.
De gemiddelde laaggeletterdheid in Valkenburg aan de Geul is 12%. Een 3% daarvan wordt gezien als sterk laaggeletterd.³

Deze beperkingen stellen mensen minder goed in staat om deel te nemen aan de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt op het niveau dat zij verdienen.

Daarenboven, zie maar eens de verdubbeling van informatie bij te houden die over ons heen spoelt. Onderzoeken wijzen uit dat de wereldwijd opgeslagen informatie

---

¹ Verordening Adviesraad Sociaal Domein gemeente Valkenburg aan de Geul d.d. 29 juni 2015

² Supra 1; Artikel 4, lid 1

³ Zie: inzicht.nl

wereldwijd elke twee jaar verdubbelt. En zie dan maar je weg te vinden in de wirwar van overheidsregelingen⁴.

1. Uitwerken van de punten 1 t/m 3 van het Regionaal Plan naar een Lokaal Plan.
2. Training ambtenaren snel mee starten.
3. Actiepunten uit “gezinsgerichte aanpak” oppakken.
4. Wegen zien te vinden om de doelgroep te bereiken.
5. Financiële middelen (ook voor bibliotheek) op adequaat niveau brengen.
6. Aanhaken op landelijke initiatieven en creativiteit van andere gemeenten.
7. Veel communiceren niet alleen via tekst maar ook d.m.v. beeld en geluid.

3. Gezondheidszorg

Met preventie is veelal vooraf de meeste (financiële) winst te behalen.

Zorg voor de verdere ontwikkeling van preventie wat betreft alle aspecten binnen de gezondheidszorg die op het bordje van een gemeente liggen.

Op dit moment bewegen we onvoldoende, hebben we overgewicht en is het alcoholgebruik bovenmatig in onze gemeente. Hier wordt een lange termijn visie voor gevraagd en durf die dan ook te ontwikkelen.

Ontwikkel uw zorg dat de bewoners voldoende bewegen en **kunnen** bewegen, in een gevolgrijke acties. Faciliteer voldoende faciliteiten en ondersteuning hiervoor.

Kijk naar de GGD-cijfers en anticipeer hier op.

Voor een aantal onderwerpen binnen het sociaal domein bestaan subsidies.

Subsidies die landelijk ter beschikking worden gesteld ter ondersteuning van de uitvoer van alle aspecten binnen de WMO. Hoe klein ook, ze dienen wel tijdig te worden aangevraagd.

Voldoende capaciteit binnen het ambtenaren apparaat is hierin onontbeerlijk. Heb hier oog voor en wellicht kan je een (regionale) ambtenaar belasten met het bijhouden van deze landelijke subsidie mogelijkheden.

Dan de drie punten zoals vermeld in de agenda van vanavond.

A: Zicht op Thuis

Het voor u liggende plan ZICHT op THUIS (ZoT)⁵ kent een rommelige voorgeschiedenis. Er is een rare besluitvormingsprocedure:

In februari 2021 werden de samenwerkende adviesraden Maastricht - Heuvelland⁶ via de organisatie Burgerkracht Limburg in kennis gesteld van het in ontwikkeling zijnde beleidsplan.

13 April 21 eerste gedachtewisseling

11 mei in college van Maastricht

25 mei 21 inforonde raad Maastricht

8 juni zogenaamde Raadsronde

22 juni 21 vaststelling door raad Maastricht

Begin februari 2021. Via Burgerkracht Limburg werden de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland benaderd door

⁴ Zie ook ons ‘Ongevraagd advies ter aanvulling van het armoedebeleid’, ingestuurd d.d. 22 april 2021

⁵ Agenda Raadscommissievergadering Sociaal Domein 30 mei 2022

⁶ Supra 1, Artikel 4, lid 3

programmaleider mevr. Bianca Vaessen met de vraag of zij op korte termijn kon aanschuiven voor een toelichting op het concept Beleidsplan Zicht op thuis. Gezien de importantie van het onderwerp werd door de Samenwerkende ASD M-H voorgesteld om een ad hoc werkgroep Beschermd wonen & Maatschappelijk opvang te initiëren die zich met deze materie verder bezig zou houden. Vervolgens heeft deze werkgroep op 13 april 2021 een dialoogsessie gehad met mevr. Bianca Vaessen op basis van het toen beschikbare werkconcept Beleidsplan Zicht op thuis. Daaropvolgend heeft de werkgroep een eerste bijdrage geleverd wat betreft aanvullende opmerkingen en verrijkende inzichten.

Besluitvormingsprocedure.

Vertegenwoordigers van de ASD Gulpen-Wittem hebben in deze fase regelmatig met toenmalig verantwoordelijk beleidsmedewerker Claire Wiegers van gedachten gewisseld ten aanzien van het gewenste besluitvormingsproces en de inhoudelijke suggesties die vanuit de werkgroep aangedragen zijn. Ten aanzien van het besluitvormingsproces, op vragen van de ASD-werkgroep BW&MO, gaf mevr. Wiegers op basis van de jaarplanning 2021 sociaal domein Gulpen-Wittem aan dat Wmo Beschermd Thuis geagendeerd stond onder prioriteit. Actie: Nieuw regionaal beleidsplan schrijven (Q1-Q2). Vaststelling beleidsplan college en gemeenteraad (Q2-Q3). Uitvoering beleidsplan: Q3 e.v. Een geruststellend antwoord, dat aansloot bij de opvatting die de Samenwerkende ASD M-H hierover geuit hadden, nl. dat bij hun weten sub-regionale en regionale beleidsnotities altijd aan de verschillende gemeenteraden voorgelegd dienen te worden. De verschillende adviesraden anticiperen daarop door in de daarvoor bestemde procedure⁷ het college tijdig van advies te voorzien. Ons advies aan de programmaleider luidde dan ook dat het ons zinvol leek om het tijdpad van dit proces nogmaals goed tegen het licht te houden.

Andere keuze

Na communicatie hierover met de programmaleider ontvingen we het volgende antwoord: Door de wijze waarop het plan in samenspraak met de verschillende deelnemende gemeenten tot stand gekomen is, wordt het plan inhoudelijk ter vaststelling namens de aangesloten gemeenten aangeboden in Maastricht. De nog op te stellen samenwerkingsovereenkomst aangaande dit dossier zal te zijner tijd wél door elke raad afzonderlijk worden vastgesteld. Tijdsindicatie eind 2021. De Samenwerkende ASD M-H hebben vervolgens aangegeven dat deze wijze van aanpak bij hun nogal wat vragen oproept en men de rechtsgeldigheid van de procedure betwijfelt.

Onvolledig dossier

In hun ogen zou het logischer zijn als het finale concept Beleidsplan ‘Zicht op thuis’, tegelijkertijd met de voorgestelde Samenwerkingsovereenkomst en een totaal overzicht van de financiële consequenties aan de betrokken gemeenteraden als compleet dossier ter vaststelling zou worden voorgelegd. Op die manier doe je recht aan de verantwoordelijk van de raad die zij heeft als controlerend orgaan van het college bij de totstandkoming van beleid. In tegenstelling tot hetgeen de Samenwerkende ASD M-H beargumenteerd hebben, werd in hoog tempo het gecreëerde tijdpad (Maastricht 11 mei in het college, 25 mei informatieronde raad, 8 juni raadsronde en 22 juni raadsvergadering) afgewerkt.

Te elfder uren is toen door de iASD Maastricht in overleg met de overige betrokken Adviesraden Sociaal Domein een ongevraagd advies aan het college in Maastricht uitgebracht, dat echter niet zoals gewenst in de procedure meegenomen is.

---

⁷ Supra 1; Voor de gemeente Valkenburg aan de Geul telt Artikel 8, lid 1.

Inmiddels (februari2022) is men in Maastricht op haar schreden teruggekeerd en heeft het college eind februari alsnog een officieel verzoek aan de iASD Maastricht gericht voor een advies in zaken het beleidsplan 'Zicht op Thuis'.

In navolging hiervan heeft het college van Valkenburg aan de Geul eenzelfde verzoek tot advies bij de ASD Valkenburg aan de Geul neergelegd.

De ASD heeft hierop in overleg met de samenwerkende adviesraden Maastricht-Heuvelland een advies uitgebracht en op 22 maart jongstleden aan geboden.⁸

De kanttekening van de ASD Valkenburg aan de Geul bij de totstandkoming van regionaal beleid (veelal vanuit het overleg van Portefeuillehouders (POH)) is dat een democratische controlemogelijkheid ontbreekt. Het is zaak hierover na te denken en te zoeken naar een werkbare oplossing voor deze omissie.

In de hier vandaag voorliggende raadsnota "Raadsvergadering de dato 20 juni 2022 met Onderwerp: Zicht op Thuis en Centrumregeling", staat onder punt 9 'Communicatie'⁹ vermeld:

"De Adviesraad Sociaal Domein ontvangt de reactie op het advies na instemming door uw college. De vastgestelde Centrumregeling wordt in Q2-2022 gepubliceerd.

Maar waar is het advies dat op 22 maart is ingediend?

Ons inziens betekent dit dat u het verzoek krijgt een hamerstuk te maken van het voorliggende beleidsplan ZoT en vervolgens het advies van onze raad te lezen krijgt.

In de reeds aangehaalde verordening staat toch duidelijk vermeld dat ons advies met de reactie van het College aan de gemeenteraad ter beschikking wordt gesteld.¹⁰

Vervolgens:

Bij de hier voorliggende agenda zijn ook kanttekeningen gevoegd met betrekking tot de besluitvorming:

Ik noem ze maar even:

Kanttekeningen Ad. Beslispunten 1 en 2: -

In het beleidsplan staan termijnen voor realiseren van de doelen. Deze termijnen zijn niet geactualiseerd. Dit zal gedaan worden bij het de uitvoeringsagenda;

- Per 1 januari 2022 is de transitie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis gestart. Om daadwerkelijk de transformatie Beschermd wonen zowel inhoudelijk als financieel in de eigen woonomgeving te kunnen realiseren heeft het Rijk een periode van 7 jaar voorzien.

Onlangs heeft het rijk besloten om de invoering van het woonplaatsbeginsel en het landelijk financieel objectief verdeelmodel met een jaar uit te stellen. Dit wil zeggen

---

⁸ Advies ASD inzake Beleidsplan Zicht op Thuis, 22 maart 2022 (zie bijlage)

⁹ Supra 3; bijlage, pagina 2 van 4.

¹⁰ Supra 1; artikel 8 lid 2

dat de financiële middelen naar de gemeenten, zoals het er nu naar uit ziet, pas 1 januari 2024 worden overgeheveld. - De looptijd van het beleidsplan is van 1 juli 2021 tot en met 31 december 2024.

Indien dit conceptplan daadwerkelijk in juni 2022 door de Raad wordt vastgesteld, is het beleidsplan reeds één jaar in uitvoering. De periode ná vaststelling door alle gemeenteraden is relatief kort en zal wellicht niet voldoende zijn om alle doelen volledig te realiseren. Het geeft ons wel de ruimte om in 2024 te evalueren en eventueel bij te stellen indien nodig; - Door de vertraging wordt het uitvoeringsplan 2022 uiterlijk in Q3 2022 opgeleverd met lopende initiatieven. Het uitvoeringsplan 2023 wordt in Q4 2022 opgeleverd;

In deze Kanttekening bij beslispunten staan evenwel niet de overwegingen bij dit uitstel van de staatssecretaris vermeld zoals hij die op 1 april aan de kamer heeft meegedeeld.¹¹

Naar de mening van de ASD geeft zijn viertal overwegingen/ aandachtspunten, stof tot nadenken:

Ik noem ze: 1. Uitvoeringskracht;
              2. Woningaanbod;
              3. Financiële risico's en
              4. Administratieve lasten.

Niet alleen aandachtspunten maar evenzovele obstakels dan wel gevaren voor een (on-)mogelijke uitvoering. De staatssecretaris voorziet deze belemmeringen bij met name de kleinere gemeenten.

Vervolgens:

“Er is gekozen voor een separate centrumregeling voor Beschermd Thuis en niet voor aanhaking bij de reeds vastgestelde centrumregeling voor de verwerving Wmo 2019, omdat de samenwerking voor Beschermd wonen verder reikt dan alleen de verwerving. Het betreft naast de verwerving ook het beleid, de toegang, de financiën en vastgoed. Door de breedte van de samenwerking zouden er sowieso afzonderlijke, bestuurlijke afspraken gemaakt moeten worden.”

In een eerder contact met de samenstellers van het beleidsplan heeft de ASD aangegeven dat het ontbreken van de inhoud van de samenwerkingsovereenkomst een belemmering vormt voor het deskundig en adequaat adviseren van het college.

Voor u ligt nu de zogenaamde “centrumregeling”¹² ter beoordeling.

Inmiddels (26 april 2022) heeft de verantwoordelijk wethouder van centrum gemeente Maastricht mevrouw Bastiaans, een antwoord geformuleerd op een dertiental vragen van de i ASD.

In het begeleidend schrijven¹³, meldt zij dat:

---

¹¹ Brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Maarten van Ooijen aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal per 01 april 2022. Kenmerk 3340348-1026601-DMO mn. Pag. 3 van 5

¹² Supra 3

¹³ Beantwoording advies nr 29. IASD inzake Beleidsplan Zicht op Thuis M-H 2021-2024. Referentie 2022-10284

“betrokken corporaties afgestemd op de zorg het woondeel voor hun rekening (nemen). *Verantwoordelijkheden oftewel ‘harde afspraken’ over welke organisatie waar verantwoordelijk voor zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.* (cursivering van mij, WB).

De ASD heeft na bestudering van bovengenoemde ‘centrumregeling’ deze harde afspraken niet kunnen ontdekken.

Ook deze constatering leggen wij u ter overweging voor.

B: Schuldhulpverlening.

In uw agenda van vandaag is het opgenomen onder agenda punt 4

ACTIELIJST

Op 2 februari 2021 laat de voormalig wethouder Sociaal Domein, de heer Meijers middels een kranteninterview weten dat de gemeente Valkenburg aan Geul na de coronacrisis een forse toename verwacht van inwoners die hulp nodig hebben bij het wegwerken van openstaande schulden. Tegen de trend in klopten meer mensen in Valkenburg aan voor financiële hulp.

Contacten met inwoners van de gemeente hebben voor de ASD geleid tot het opstellen van een ongevraagd advies¹⁴.

Ik verwijs vanaf deze plaats ook naar de uitkomsten van de organisatiescan van Bureau Berenschot¹⁵.

Paragraaf 4.3.2 Zorgelijke prestaties.

“...de gemeente ervaart te weinig zicht en te weinig sturing op het sociaal domein... de gemeente kan zich geen goed beeld vormen van dienstverlening en de kosten... wetende dat het sociaal domein de grootste kostenpost is, is een actievere en meer data gedreven sturing onzes inziens op zijn plaats”.

Gezien de gruwelijke broedermoord die in het oosten van Europa plaatsvindt is de urgentie alleen maar toegenomen om met een uitgewerkt beleidsplan te komen.

De ontwikkelingen van de gasprij heeft gevolgen voor de bestaanszekerheid van vele inwoners, ook die van de gemeente Valkenburg aan de Geul onder druk staan

Begin van dit jaar heeft de ASD dan ook een advies uitgebracht betreffende toekenning extra energie bijdrage¹⁶.

De ASD is op de hoogte van de bestaande concepten Beleidsplan Schuldhulpverlening in deze gemeente.

---

¹⁴ Ongevraagd advies ter aanvulling van het armoedebeleid, ingestuurd d.d. 22 april 2021

¹⁵ Organisatiescan Valkenburg aan de Geul, Genoeg om trots op te zijn en veel om te verbeteren. Nummer 65122. 09 december 2021. Paragraaf 4.3.2. ‘Zorgelijke prestaties’. Blz 21

¹⁶ Advies toekenning extra energiebijdrage, ingestuurd d.d. 09 februari 2022

Zoals u bekend worden, en zijn, van Rijksweg nieuwe mogelijkheden geboden om tijdige signalering (“te laat c.q. niet betaling van gemeentelijke belastingen; het niet meer voldoen van parkeerboetes”) van betalingsachterstanden voortvarend op te pakken.

Van gemeentewege is er ook de verplichting om contact op te nemen met burgers die in deze nare situaties terecht komen. En is er de verplichting hen een aanbod te doen tot gesprek.

Naar de mening van de ASD is het echt de hoogste tijd om met een uitgewerkt plan schuldhulpverlening te komen.

C. Participatieve Democratie.

Participatieve democratie wordt nu nog gezien als een aanvulling op de representatieve democratie. Meningsvorming hierover is o.i. dringend geworden.

Verstaan wij hetzelfde onder begrippen als: burgerparticipatie, overheidsparticipatie, zelfsturing, eigenaarschap, burgerinitiatieven, uitdaagrecht, inclusie enzovoort?

Hebben dorpsraad en kernoverleg, buurtcommissie nog dezelfde status?

Hoe zijn de kaders geformuleerd en zijn deze aan evaluatie toe?

Naar aanleiding van de onduidelijkheid over de status van de voorstellen uit het kernoverleg Sibbe Ijzeren, heeft een afvaardiging van de ASD begin dit jaar in een overleg met de wethouder sociaal domein hierover een beginnende consultatie gehad.

Initiatieven van groepen burgers werden/ worden afgewezen vanwege de onduidelijkheid over het democratische gehalte.

U als raad bent de representatieve democratie. Daar is geen misverstand over.

Op deze plaats wil ik de raad adviseren voortgang te maken met het ontwikkelen van een breedgedragen beleidsplan dat overheidsparticipatie en burgerparticipatie in beeld brengt en duidelijkheid geeft aan elkaar.

Het bureau Berenschot heeft in opdracht van de VNG hiervoor handreikingen gemaakt om er voor te zorgen dat het geen top-down ontwikkeling is vanachter een bureaustoel bedacht.

Investeer in burgerparticipatie en burgerkracht. Help de ambtenaren om ook vanuit de burger te (kunnen) redeneren. Naar wij begrepen hebben is daar een mooi budget voor vrijgemaakt.

Ik dank u voor uw aandacht.